

Atıf - Reference: İli, Burak (2021) Türk sinemasında bağımsız filmlerin dağıtım ve gösterim alternatifini olarak Başka Sinema platformu, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(11): 65-80.

Araştırma makalesi / Research article

Türk sinemasında bağımsız filmlerin dağıtım ve gösterim alternatifi olarak Başka Sinema platformu

Burak İli*

Öz

Sinemanın en önemli unsurlarından olan dağıtım sektörü, dünyada olduğu gibi ülkemizde de ağırlıklı olarak Amerikan şirketlerinin elinde bulunmaktadır. Bu şirketler, hangi filmlerin, ne kadar kopyayla, kaç sinema salonunda vizyona gireceği gibi konularda karar verici unsurlar olarak yer almaktadırlar. Endüstriyel olarak hareket eden bu dağıtımcılar, hasılat elde edebileceği popüler filmleri seyirciye sunmaktadırlar. Bu çalışmada, Türk sinemasına alternatif olarak dağıtım ve gösterim imkânı sunan Başka Sinema platformunun yıllara göre; yayınladığı filmler, film türleri, gişe sayıları ve hasılatları incelenerek, bu platformun Türk sinemasındaki yeri ve izleyici açısından önemine dikkat çekilmiştir. Araştırmada nitel araştırma deseni olan fenomenolojik (betimsel fenomenoloji) desen kullanılmış ve veri analiz yöntemi olarak içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmanın geçerliliği kapsamında, akran incelemesi yöntemi ve dış denetimler vasıtasıyla geçerlilik sağlama yöntemi tercih edilmiştir. 2013 yılında popüler filmlere karşı bir alternatif oluşturan ve bağımsız filmlerin dağıtımcısı olarak sektöre giren Başka Sinema platformu, film ve salon sayısını her yıl artırarak alternatif seyirciyi sinema salonlarına çektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bağımsız sinema, dağıtım, gösterim, Başka Sinema

Baska Sinema platform as an alternative to distribution and screening of independent films in Turkish cinema

Abstract

The distribution sector, which is one of the most important elements of the cinema, is dominated by American companies in our country as well as in the world. These companies are the deciding factors for which movies, how many copies and how many movie theaters will be released. These industrially acting distributors present popular movies to the audience, where they can earn revenue. In this study, Baska Sinema platform that offers distribution and screening as an alternative to Turkish cinema, by years; by examining the films, film types, box office numbers and revenues published, attention was paid to the importance of this platform in Turkish cinema and for the audience. In the research, the phenomenological (descriptive phenomenology) pattern, which is a qualitative research pattern, was used and content analysis was used as a data analysis method. Within the scope of the validity of the research, peer auditing method and external auditing were preferred for providing validity. It is concluded that Baska Sinema platform, which has been an alternative to popular films in 2013 and entered the sector as a distributor of independent films, attracted alternative audiences to movie theaters by increasing the number of films and theaters every year.

Keywords: Independence film, film distribution, film screening, Başka Sinema

* Öğr. Gör., Iğdır Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, burak.ili@igdir.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2816-101X

Giriş

Lumiere kardeşlerle birlikte hayatımıza eğlence amacıyla giren sinema, yıllar boyunca geçirdiği çeşitli evreler ile bir kitle iletişim aracı ve büyük bir endüstri haline gelmiştir. Özellikle 1990 sonrası yaşanan teknolojik gelişmeler ve hızlı dijitalleşme süreci ile birlikte dijital film ekipmanlarının ve prodüksiyon maliyetlerinin ucuzlaması, sinema yapımcılarının büyük stüdyolara ve yüksek maliyetli ekipmanlara olan bağımlılığını ortadan kaldırmıştır. Bu durum, büyük stüdyolar ve pazardaki güçlü film şirketlerine karşı kendi film şirketlerini kurmak isteyen, bağımsız yapımcılar ve yönetmenler için yeni imkânlar doğurmuştur. Sadece film yapımı değil, aynı zamanda post-prodüksiyon sürecinde yaşanan yeni atılımların sayesinde sinema endüstrisini tekelinde bulunduran Hollywood gibi yapılara karşı bağımsız sinema kavramının son yıllarda önem kazandığı görülmektedir. Film endüstrisindeki en önemli unsurlardan olan dağıtım ve gösterim, bir filmin pazarlanması ve seyirciyle buluşturulmasında son derece önemli bir noktada bulunmaktadır. Dağıtım ağında söz sahibi olmayan bir yapımcı, film yapımının bütün finansal sorumluluğunu taşımasına rağmen gişe hasılatından önemli bir hisse alamamaktadır (Erus, 2007). Film yapım süreçlerinden özellikle üzerinde durulan dağıtım ve gösterim ağlarının, dünyada olduğu gibi ülkemizde de çeşitli Amerikan şirketlerinin (CGV Mars D, UIP, Warner Bros, CJ Entertainment Turkey vb.) ağırlıklı olarak faaliyet gösterdiği görülmektedir. Dağıtım şirketleri, vizyona girecek filmleri ve bu filmlerin gösterim zamanı ve kopya sayılarını belirlemektedirler. Bu sebeple film yapımcıları için beyazperdeden geçen yol, pazarı elinde bulunduran dağıtım şirketlerine ulaşmaktan geçmektedir.

Bu tekelleşme eğilimindeki dağıtım sektörüne ve ana akım kültüre karşı olarak bağımsız filmler için film festivalleri, çevrimiçi platformlar ve bazı dağıtım şirketleri sayesinde sinema salonları gibi gösterim olanakları mevcuttur. Bağımsız filmler, çoğunlukla yönetmen ya da yapımcı tarafından finanse edilen ve genellikle düşük bütçeli filmlerdir (Hayward, 2012). İdeal bir bağımsız film yapımı süreci; yalnızca filmlerin değil, aynı zamanda filmlerin dağıtımını, katılımcılar, festivaller ve eleştirel medyadan oluşan bir film kültüründen oluşmaktadır (Tzioumakis, 2012). Dağıtım şirketleri, yapıları gereği genellikle ticari kazanç sağlayacağı filmleri vizyona sokmaktadır.

Ayrıca dağıtım şirketleri, egemenliklerini ve pazardaki paylarını artırmak adına sadece dağıtım değil, film yapım süreci ve sinema salonu kurma gibi girişimlerde de bulunmaktadır. Bu çalışmada, bağımsız sinemanın güçlü yönlerini vurgulamak amacıyla Başka Sinema platformu ele alınacak olup, film süreçlerinin en önemli unsurlarından olan dağıtım ve gösterim, Türk sineması özelinde incelenecektir. Bu bağlamda, alternatif bir mecra olan Başka Sinema platformunun, içerik analizi yöntemiyle incelenmesi ve geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunulması bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türk sinemasında dağıtım ve gösterim

Geçmişten günümüze dağıtım, film endüstrisinde merkezi bir konuma sahip olmuştur. Özellikle majör dağıtım şirketleri, yalnızca filmlerin sinema salonlarına satışını değil, dvd, izle ve öde hizmeti sunan dijital platformlar, ticari yan ürünler gibi tüm satış haklarına hâkim olmayı amaçlamışlardır. Eskiden bir filmin kopyalanması, dağıtımını, kargo ve imha ücretleri çok maliyetli iken gelişen dijital teknolojiler sayesinde filmler elektronik ortamda yaratılarak, saklanabilir ve dağıtılabılır seviyeye gelmiştir (Katz, Frelinghuysen,

& Bhatia, 2002). Gişe hasılatı sağlayacak filmleri elinde bulunduran dağıtımıcılar, vizyonda gösterilecek filmleri, gösterim tarihleri ve kopya sayılarını belirlemektedirler. Buna bağlı olarak, yapımcı için sinema salonlarına gitmenin yolu ise büyük dağıtımıcıların listelerine girmekten geçmektedir.

1980'li yılların sonunda Yabancı Sermaye Kanunu'nda yapılan değişikliklerle birlikte uluslararası dağıtımçı şirketler olarak pazarda büyük söz sahibi olan Warner Bros ve UIP, Türkiye'de faaliyet göstermeye başlamışlardır. Yabancı sermayenin ülkeye girişiyle birlikte yerli sinemada üretim açısından olumsuz bir tablo ortaya çıkmıştır. Yerli filmlerin bütün filmler içindeki payı %8'e düşerken, Amerikan filmlerinin gösterimlerinin artışıyla birlikte yerli filmler, vizyonda yer bulamama sorunuyla mücadele etmek zorunda kalmışlardır (Işığan, 1997). Dağıtım elinde bulunduran Amerikan şirketleri, ülkemizde elde ettikleri kârı yerli sinema için harcamamakla birlikte kazançlarını yurtdışına aktarmışlardır. Bu gelişmeler de Türk yapım şirketlerini finansal açıdan oldukça zor durumda bırakmıştır. Kültür Bakanlığı, Eurimages ve diğer desteklerle birlikte yeni ve küçük yapım şirketleri ortaya çıkararak Türk sineması, beyazperdede yeniden kendine yer bulmaya başlamıştır. Avrupalı ortak yapımcılarla film üretim sürecine girilmesiyle birlikte filmlerin diğer Avrupa ülkelerinde dağıtım ve gösteriminin de sağlanması ülke sineması için ayrıca etkili bir adım olmuştur. Bu sayede ulusal sinemanın uluslararası alanda tanınırlığı artmıştır (Yılmazok, 2010). Film teknolojilerindeki gelişme ile paralel gerçekleşen maliyetlerdeki azalma, yerli film üretim ve izlenme sürecine doğrudan katkıda bulunmuştur. Yabancı dağıtımıcılar, yerli filmlere gittikçe daha fazla yer vermeye başlamışlardır. Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi Raporu (2014) sonucuna göre Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında yerli film pazar payı en etkili ülke olarak göze çarparken, pazar payının yarısından fazlasını yerli filmlerin oluşturduğu tek ülkedir (Kanzler, 2014). Eşkıya, Babam ve Oğlum, Recep İvedik, Fetih 1453, Düğün Dernek gibi gişede başarı kazanan Türk filmlerinin genellikle yerel unsurlara ya da ortak kültürel kodlara dayandığı görülmektedir. Bu filmlerin izleyiciyi salonlara çekmesinde fragman, ön gösterim, gala, reklam ve tanıtım gibi faaliyetlerin etkili olduğu ve bunun Hollywood'un pazarlama teknikleriyle benzerlikler taşıdığı görülmektedir (Yüksel, 2018).

Gösterim, sinema endüstrinde film üretim sürecinin son halkasıdır. Sinema salonları, filmlerin izleyiciyle buluştuğu nihai mekandır. 2000'li yıllarda eğlence anlayışındaki değişim ile sinema salonlarının klasik binalardan alışveriş merkezlerine taşındığı görülmektedir. Türkiye'de son yıllarda sayıları giderek artan ve alışveriş merkezlerinde bulunan zincir sinema işletmelerinin çok salonlu yapılaşmaları sayesinde, salon sayısı günümüzde tekrar 2400'ün üstüne çıkmıştır (Tomur, Kol, & Bilaçlı, 2016). Son yıllarda Netflix, Amazon Prime, Blu TV, Puhu TV gibi dijital televizyon platformlarının ortaya çıkmasıyla, sinema filmleri kendine yepyeni bir gösterim alternatifi bulmuştur. Sinema salonlarında gösterimi tamamlanan ya da vizyonda kendine yer bulamayan sinema filmleri, bu platformlar üzerinden izleyiciyle buluşmaktadır.

Bağımsız sinema kavramı

Bağımsız sinema kavramı, ana akım sinema endüstrisine yani Hollywood'un egemenliğine karşı özerk bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır (Newman, 2009). Amerikan Sinema Terimleri Sözlüğü'nde ise, majör stüdyolar tarafından finanse edilmeyen yapımların, bağımsız yapımlar olarak tanımlandığı görülmektedir (Singleton,

2004). Bağımsız film yapımı, büyük bir film stüdyosu dışında bir film oluşturma sürecine atıfta bulunan bir kavramdır. Literatürde 'indie' olarak da adlandırılan bağımsız sinema, toplumsal gerçekleri belgelemenin, sanatsal ifade özgürlüğünü savunmanın ve marjinal sosyal kimliklerin seslerini temsil etmenin bir yolu olarak ortaya çıkan filmleri, film kuramlarını ve filmle ilgili kültürel etkinlikleri kapsamaktadır (Park, 2009). New York Times gazetesi, bağımsız sinemayı kışkırtıcı, "olağandışı", "özerk", "sıradışı", "gösterişli," "düşük bütçeli" gibi sıfatlarla tanımlamakta ve bu sıfatlar genellikle Hollywood sinemasıyla özdeşleşen klasik değerleri taşımamaktadır. Bağımsız sinema, bağımsız kültür gibi kendi kimliğini koruyan ve ana akım sinemaya meydan okuyan bir yapıdır (Newman, 2009). Ayrıca bağımsız sinema kavramı, büyük stüdyoların dışında çekilen ve yönetmenin hem içerik hem de biçim bağlamında doğrudan ya da dolaylı müdahalelerden uzak farklı bir çerçevede dâhilinde değerlendirilmiştir (Gürbüz Ö. E., 2015). Bağımsız sinema, film endüstrisi sürecinin dışında üretilen ve genel olarak düşük bütçeli filmleri içeren bir sinema hareketidir (Make Independent Films, 2020). Bağımsız film yönetmeni kavramı ise; yönetmenliğin yanında yapımcılık sorumluluğunu da üstlenen ya da bu sorumluluk için yapımcıdan bağımsız bir hareket alanı sağlayan yönetmene denilmektedir (Özön, 1981). Bağımsız yönetmenler, genel olarak filmin de yapımcısıdır. Bağımsız bir yapımcı olmanın en büyük dezavantajı ise mali kaynakların eksikliğidir. Genç yönetmenlerin kendi tarzlarında film çekme arzuları, bağımsız sinemanın temel özelliklerindedir. Bu genç yönetmenler, majör dağıtımıcılara ve klasik anlatıya karşı olarak alternatif temaları işlemektedirler. Hollywood'un sunmuş olduğu yıldızlardan ve kahramanlık temalı hikayelerden ziyade bireyi ön plana alan ve genellikle ötekileştirilmiş, kıyıda kalmış hikayelerden beslenmektedirler. Ayrıca bağımsız yönetmenler, estetik ve sinematografik kaygıları her şeyin üzerinde tutmaktadırlar.

Film gösterim seçeneklerine alternatif olarak video, dvd, internet ve festivaller gibi olanakların artışı, sinema okullarının yaygınlaşması, ödül, destek ve organizasyonların çoğalması, bağımsız sinemayı günümüzde daha etkin bir rolde konumlandırmaktadır (Levy, 1999). Bağımsız filmler günümüzde Sundance Film Festivali, Avrupa Bağımsız Film Festivali, NYC Bağımsız Film Festivali, BFI Film Festivali gibi birçok prestijli film festivallerinde gösterim imkânı bulmaktadır. Ülkemizde de özellikle !F İstanbul Bağımsız Filmler Festivali, yerli ve yabancı birçok bağımsız filmi seyirciyle buluşturmaktadır (Bağımsız Sinema, 2014). Bu festivaller, özellikle gişede yer bulamayan bağımsız filmler için bir gösterim mecrası olarak kalmamakta aynı zamanda en iyi yönetmen, en iyi senaryo gibi çeşitli destek ödülleri vererek bağımsız sinemacıları teşvik etmektedir.

Başka sinema platformu

"Bize her gün festival" sloganıyla 2013 yılında kurulan Başka Sinema platformu, Bağımsız filmlerin dağıtım ve gösterim mecrası olan Başka Sinema Dağıtım ve Kariyo & Ababay Vakfı iş birliğiyle hayata geçirilmiştir. Platform, özellikle festivallerde yarışan bağımsız filmleri yıl boyu seyirciyle buluşturma deneyimi sunmaktadır. İlk zamanlar İstanbul ve Ankara'da kısıtlı sinema salonlarında gösterime başlayan platform, 2017 yılında dağıtım rolü de üstlenmeye başlamıştır. Getirdiği bu farklılıkla sinemaseverlere gün boyu ardı ardına ve 110 dakikadan uzun olmayan ve antraksız olarak sunduğu filmlerle izleyiciye seçme özgürlüğü sağlamaktadır. Filmler uzun süre vizyonda kalmakta, hep seyredilmek istenen fakat kaçırılan filmler burada izleyiciye sunulmakta ve sürpriz film geceleri, kısa filmler, belgeseller, kült filmler, ön gösterimler ve sonrasında film ekibiyle sohbetler gibi seyircinin etkileşimiyle oluşturulacak

etkinlikler Başka Sinema’da yer almaktadır. Türkiye’de popüler filmlerin gişe hasılatı beklentileri karşısında oldukça zor durumda kalan bağımsız filmler, film festivalleri veya Başka Sinema gibi alternatif gösterim olanakları ile seyirciyle buluşabilmektedir (Başka Sinema, 2020). Özellikle son yıllarda Netflix, Amazon Prime, Blu TV gibi dijital televizyon platformlarının yükselişe geçmesiyle filmlerin yeni bir gösterim alanı daha ortaya çıkmıştır. Başka Sinema, Vodafone TV ile yaptığı anlaşmanın ardından Blu TV ile de anlaşarak, 8 Nisan 2020 tarihinde 56. Antalya Film Festivali’nde 11 ödül alan ve dağıtımını üstlendiği *Bozkır* (Ali Özel, 2019) adlı filmi bu platform üzerinden izleyicilerin beğenisine sunmuştur. Film sonrasında aynı gün Instagram uygulaması üzerinden canlı olarak filmin yönetmeni ve takipçileriyle söyleşi gerçekleştirerek sosyal medyayı dijital çağa uygun olarak kullanmakta olduğu ve etkileşime önem verdiği sonucu ortaya çıkmaktadır (Başka Sinema, 2020).

Araştırmanın yöntemi

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, bireylerin algıları, duyguları, tecrübe ve düşünceleri gibi öznel verileri ele almakta, olgu ve olayları kendi çevresi içerisinde anlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Bu süreçte gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama teknikleri kullanılmaktadır (Gürbüz & Şahin, 2016). Araştırma deseni olarak fenomenolojik (betimsel) desen belirlenmiştir. Fenomenolojik desen, tek bir kavram veya düşüncenin ifade edildiği ve araştırılacak bir fenomene vurgu yapmaktadır. Birkaç birey tarafından deneyimlenen bir olgunun derinlemesine anlaşılmasını sağlamaktadır (Creswell, 2018). Bu çalışmadaki ele alınan fenomen Başka Sinema platformudur. Bağımsız filmlerin dağıtım ve gösterimine olanak sağlayan Başka Sinema platformunun incelendiği bu çalışmada içerik analizinden faydalanılmıştır. İçerik analizi; metinlerden elde edilen verilerin bir dizi çalışma sonucunda ortaya koyulduğu bir araştırma tekniğidir (Weber, 1990). İçerik analizi, psikoloji, sosyoloji, eğitim, işletme, iletişim, gazetecilik, sanat ve siyaset bilimi gibi geniş disiplinlerarası alanlarda kullanılmaktadır. Genel manada içerik analizi, çeşitli yazılı belgelerin yanı sıra fotoğraflar, videolar ve ses kayıtlarını da barındıran ve insanlar arasında gerçekleşen çeşitli iletişim modellerinde kullanılabilir (Berg & Lune, 2015). İçerik analizinde öncelikle yapılması gereken, birbirine benzeyen verilerin, belirli tema ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve bunların, okuyucuların anlayacağı bir şekilde düzenlenerek yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırmanın amacı, film sürecinin son halkası olan ve filmin izleyici ile buluşmasını sağlayan dağıtım ve gösterim unsurları kapsamında, majör dağıtıcılar ve popüler filmlere karşı olarak bağımsız filmlerin seyirciyle buluşması kapsamında hizmet veren Başka Sinema platformunun, Türk sineması ve seyircisi için etkisini ortaya çıkarmaktır. “Alternatif bir dağıtım ve gösterim platformu oluşturmanın Türk sinemasına etkileri nelerdir?” ve “Bağımsız filmlerin popüler filmler karşısındaki dezavantajları nelerdir?” araştırmanın soru cümlelerini oluşturmaktadır. Platformun hizmete başladığı 2017 yılından başlayarak 2019 yılını da kapsayacak şekilde dağıtım ve gösterimini üstlendiği filmlerin; gişe hasılatları, toplam seyirci sayısı, filmin kopya sayısı gibi verileri elde edildikten sonra kategorize edilmiş, elde edilen bulgular karşılaştırılarak platformun Türk Sinema sektörüne etkileri ortaya çıkarılmıştır .

Araştırmanın geçerliliği kapsamında, akran incelemesi yöntemi ve dış denetimler vasıtasıyla geçerlilik sağlama yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda geçerlilik farklı bir güçtür. Çünkü alanda geçirilen sürenin fazla olması, detaylı yoğun bir

betimleme ile çalışmanın değeri ve doğruluğu artmaktadır. Geçerlilik stratejileri (Creswell, 2018) tarafından beş şekilde ele alınmaktadır. Bu beş strateji içerisinde akran incelemesi, araştırma sürecinin dışarıdan kontrol edilmesini içermekte ve dış denetimler ise çalışma ile hiçbir bağlantısı olmayan bir danışmanın veya denetçinin hem süreci hem de çalışmalar sonucu elde edilen çıktıları incelemesi ve doğruluğunu değerlendirmelerini sağlamaktadır (Creswell, 2018). Bu çalışmada akran incelemesi iletişim alanında uzman bir öğretim elemanı tarafından, dış denetimler ise turizm akademisyeni tarafından gerçekleştirilerek geçerlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Güvenirlilik nitel araştırmalarda geleneksel anlamda elde edilen bulguların yeniden üretilip üretilmemesi ile ilgilidir. Bu durum başkalarının da aynı sonuçlara ulaşması değil, araştırmacının topladığı verileri gören ve ulaştığı sonuçları inceleyenlerin de bir anlam çıkarması, tutarlı ve güvenilir bulmasını dilemesi şeklinde ifade edilmektedir. Nitel araştırmalarda üçgenleme, uzman incelemesi, araştırmacının konumu ve denetleme tekniği kullanılmaktadır (Merriam, 2015). Araştırmanın güvenilirliği kapsamında klasik yöntemlerden biri olan alan uzmanlarının incelemesi stratejisinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada, aşağıdaki şu araştırma sorularının yanıtı aranmıştır.

- 1) Başka Sinema'nın sunduğu film sayısı yıllara göre artış göstermekte midir?
- 2) Platformun her yıl izleyicisi sayısında artış var mıdır?
- 3) Gişe hasılatı yıllara göre artış göstermekte midir?

Başka sinema, yapılan literatür taraması sonucunda sadece bir yüksek lisans tezine (İpek, 2019) konu olmakla birlikte araştırmacı, çalışmasında platformun seyirci deneyimiyle ilgilenmiştir. Bu çalışmada ise, Başka Sinema'nın bağımsız filmlerin dağıtım ve gösterimcisi olarak ülke sinemasındaki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Başka Sinema'nın hizmet verdiği 2017-2019 yılları arası incelenmiş olup, hasılat, seyirci sayısı, kopya sayısı gibi veriler değerlendirilmiştir. Tablo haline getirilerek özetlenmiştir.

Tablo 1. 2017 yılı Başka Sinema dağıtımındaki filmlere ilişkin veriler

Filmin İsmi	Şirket/Stüdyo İsmi	Vizyona Girdiği Tarih	Vizyonda Kaldığı Hafta Sayısı	Kopya Sayısı	Seyirci Sayısı (Toplam)	Gişe Hasılatı Toplamı (TL)
"Genç Karl Marx"	Bir Film	19.05.2017	20	17	29.174	369.166
"Kedi"	Bir Film	09.06.2017	27	19	27.509	302.376
"Saticı"	Zeyno Film	27.01.2017	32	9	23.349	265.235
"İşe Yarar Bir Şey"	Mars Production ve Sinefilm	27.10.2017	26	27	22.393	210.545
"Manifesto"	Fabula Films	11.08.2017	19	18	22.389	241.471
"Kare"	Bir Film	03.11.2017	26	20	22.335	258.336
"Mutlu Son"	Bir Film	13.10.2017	20	14	16.225	181.564

“Koca Dünya”	Atlantik	07.04.2017	23	15	15.989	140.357
“Ben, Daniel Blake”	Filmartı	30.12.2016	22	12	14.481	154.605
“Neruda”	Fabula Films	10.03.2017	17	11	14.008	176.529
“Beden ve Ruh”	Filmartı	21.04.2017	24	12	11.471	106.976
“Kaygı”	EHY Film ve İFP Film	12.05.2017	18	22	11.277	102.631
“Paterson”	Filmartı	24.02.2017	19	9	11.068	114.998
“Tutku Oyunu”	Bir Film	08.09.2017	11	23	10.418	133.803
“Umudun Öteki Yüzü”	Filmartı	10.11.2017	17	19	8.950	76.043
“Godard ve Ben”	Mars Production	15.12.2017	14	20	8.072	82.303
“Aşk ve Savaş”	Filma	26.05.2017	12	18	7.872	92.663
“93 Yazı”	Filmartı	23.06.2017	17	10	6.670	61.082
“Toni Erdmann”	Filmartı	03.02.2017	9	9	6.560	86.796
“Kırmızı Kaplumbağa”	Bir Film	17.03.2017	12	12	6.388	61.265
“Senin Adın”	Bir Film	25.08.2017	9	13	6.058	70.692
“Sarı Sıcak”	FNR Film, Verba Film	23.06.2017	12	10	5.944	51.453
“Körfez”	Bir Film ve İstos Film	01.12.2017	17	11	5.041	42.391
“Kabakçığın Hayatı”	Bir Film	13.01.2017	13	6	4.817	36.560
“Ağ”	Bir Film	06.01.2017	7	9	4.302	45.469
“İz”	Fabula Films	22.09.2017	7	13	4.278	46.862
“Son Portre”	Mars Production	18.08.2017	7	13	4.270	61.208
“Suspiria [1977]”	Fabula Films	29.09.2017	14	9	4.269	45.113
“Lady Macbeth”	Bir Film	30.06.2017	9	11	4.094	54.228
“David Lynch: Yaşam Sanatı”	Fabula Films	24.03.2017	9	5	4.075	31.629

“Gelecek Günler”	Fabula Films	28.04.2017	7	11	3.876	42.143
“Planetarium”	Fabula Films	14.07.2017	6	17	3.720	45.570
“İsmail'in Hayaletleri”	Bir Film	04.08.2017	7	11	3.612	42.151
“Gençlik Başımda Duman”	Bir Film	16.06.2017	9	10	3.412	40.677
“Derinliklere Yolculuk”	Mars Production	05.05.2017	6	11	3.115	36.037
“Genco”	Layen Film	07.07.2017	8	7	1.656	16.943
“Düş Kırğınları”	Ağustos Film	22.12.2017	1	1	13	119
37 Film İçin Özet						
Seyirci Sayısı (Toplam)	Hasılat Toplamı		Seyirci Sayısı (Ortalama)		Hasılat (Ortalama)	
363.150	3.927.991 TL		9.815		106.162 TL	

Kaynak: (Box Office, 2020)

Başka Sinema oluşumunun film dağıtımcılığına başladığı 2017 yılında toplamda 37 adet film vizyona girerken *Genç Karl Marx (Raoul Peck, 2017)* adlı film, 17 kopya ve 20 hafta vizyonda kalarak toplam 29.174 seyirci sayısına ulaşmış ve Başka Sinema'nın en çok izlenen filmi olmuştur. 32 hafta vizyonda kalarak en çok vizyonda kalan film olan Oscar ödüllü *Satıcı (Asghar Farhadi, 2017)* ise 23.349 izleyici sayısı ile bu yılın en çok izlenen 3.film olarak kendine yer bulmuştur.

Tablo 2. 2018 yılı Başka Sinema dağıtımındaki filmlere ilişkin veriler

Filmin İsmi	Şirket/Stüdyo İsmi	Vizyona Girdiği Tarih	Vizyonda Kaldığı Hafta Sayısı	Kopya Sayısı	Seyirci Sayısı (Toplam)	Gişe Hasılatı Toplamı (TL)
“Climax”	Bir Film	02.11.2018	26	30	42.957	536.424
“Soğuk Savaş”	Bir Film	21.12.2018	15	23	28.452	336.536
“Sevgisiz”	Bir Film	26.01.2018	20	21	15.198	163.826
“Stalin'in Ölümü”	Bir Film	16.03.2018	18	25	12.472	120.164
“Güvercin”	Anagraf Film	21.09.2018	15	20	12.466	79.294

“Aman Doktor”	Güverte Film	19.01.2018	16	12	11.651	122.168
“Transit”	Bir Film	07.09.2018	14	22	10.690	110.946
“Müze”	Bir Film	26.10.2018	13	14	10.293	107.485
“Borç”	Streç Film	30.11.2018	22	13	9.260	63.578
“Hiçbir Zaman Burada Değildin”	Siyah Beyaz Movies	25.05.2018	12	36	8.936	108.257
“Yaşar Kemal Efsanesi”	Orak Film	27.07.2018	14	30	8.904	88.660
“Yüz”	Bir Film	24.08.2018	13	25	8.678	83.022
“Yıldızlar Asla Ölmez”	Fabula Films	27.05.2018	11	28	8.327	91.780
“Savaşın Sonra”	Fabula Films	02.03.2018	10	21	8.037	85.789
“Thelma”	Bir Film	30.03.2018	15	23	7.756	92.024
“Don Kişot'u Öldüren Adam”	Fabula Films	07.12.2018	10	23	7.738	89.691
“Mary Shelley”	Fabula Films	13.07.2018	10	25	7.435	85.352
“Mirasçılar”	Siyah Beyaz Movies	12.10.2018	10	25	6.725	55.567
“Whitney”	Bir Film	16.11.2018	12	25	6.523	73.139
“Kalp Atışı Dakikada 120”	Bir Film	29.12.2017	11	22	6.320	65.321
“Yaz”	Fabula Films	23.11.2018	12	12	5.993	51.069
“Dört Köşeli Üçgen”	Yeditepe Film	27.07.2018	12	16	5.576	47.431
“Canavar”	Fabula Films	14.09.2018	9	23	5.442	59.171
“Donbass”	Fabula Films	14.12.2018	8	11	5.360	54.702
“Zama”	Bir Film	06.07.2018	9	24	5.236	

						52.207
“İngiltere Benim”	Fabula Films	05.01.2018	8	21	5.219	53.026
“Dokunma Bana”	Mars Production	28.09.2018	8	10	5.158	54.932
“Dovlatov”	Bir Film	10.08.2018	9	10	4.986	57.067
“Köpek Dişi”	Bir Film	17.08.2018	11	21	4.854	63.510
“Kar”	Rementad	23.03.2018	9	22	4.496	46.311
“Şafaktan Önce”	Fabula Films	31.08.2018	5	35	4.490	54.620
“Bütün Saadetler Mümkündür”	Aşına Sanat	20.04.2018	9	25	4.484	35.077
“Partilerde Kız Tavlama Sanatı”	Bir Film	18.05.2018	8	18	4.455	49.218
“Halef”	Fikirtepe Film	28.09.2018	11	21	4.378	27.659
“Eva”	Mars Production	03.08.2018	9	23	3.457	40614
“İyi Günler”	Bir Film	09.02.2018	10	5	3.418	26.383
“Atölye”	Siyah Beyaz Movies	15.06.2018	9	11	3.123	36.177
“Radiogram”	Solis Film	21.09.2018	7	14	2.847	33.385
“Borg/McEnroe”	Mars Production	08.06.2018	6	16	2.756	28.809
“Kısmet, Sevgilim: İlk Şarkı”	Fabula Films	20.07.2018	8	13	2.719	28.309
“Western”	Bir Film	14.09.2018	6	9	2.700	19.322
“Martı”	Mint Prodüksiyon	23.03.2018	8	14	2.675	20.283
“Renksiz Rüya”	MTA Film ve Zerr Film	22.06.2018	6	13	2.550	25.910
“Gece Dünyayı Yuttuğunda”	Bir Film	28.09.2018	6	8	2.082	26.366
“Hemşire”	Salyangoz Film	11.05.2018	6	16	1.929	15.820

“Mr. Gay Syria”	Bir Film	11.05.2018	6	7	1.115	12.806
“Düş Kırgınları”	Ağustos Film	15.06.2018	5	13	854	12.795
“Cano”	Layen Film	04.05.2018	5	11	702	8.915
48 Film İçin Özet						
Seyirci Sayısı (Toplam)	Hasılat Toplamı		Seyirci Sayısı (Ortalama)		Hasılat (Ortalama)	
341.872	3.600.913 TL		7.122		75.019 TL	

Kaynak: (Box Office, 2020)

2017’ye kıyasla film sayısının 37’den 48’e yükselmesine rağmen toplam seyirci ve toplam hasılat sayılarının düştüğü gözlemlenmektedir. Korku, dram ve gerilim türlerini kapsayan *Climax (Gaspar Noe, 2018)* filmi, 26 haftayla en uzun vizyonda kalan film olurken, toplamda 42.957 seyirci sayısı ile 2018 yılının en fazla izlenen Başka Sinema dağıtım film olduğu görülmektedir. *Cano (M. Salih Demir, 2018)* adlı Türk yapımı film ise 702 seyirciyle yılın en az izlenen ve en az hasılat kazandıran film olmuştur.

Tablo 3: 2019 Yılı Başka Sinema Dağıtımındaki Filmlere İlişkin Veriler

Filmin İsmi	Şirket/Stüdyo İsmi	Vizyona Girdiği Tarih	Vizyonda Kaldığı Hafta Sayısı	Kopya Sayısı	Seyirci Sayısı (Toplam)	Gişe Hasılatı Toplamı (TL)
“Van Gogh: Sonsuzluğun Kapısında”	Bir Film	15.02.2019	21	37	60.454	846.402
“Kefernahum”	Bir Film ve Mars Production	25.01.2019	26	28	40.863	489.031
“Alev Almış Bir Genç Kızın Portesi”	Mars Production	06.12.2019	6	26	37.087	612.083
“Sibel”	Mars Production	22.02.2019	23	79	33.573	407.653
“Herkes Biliyor”	Zeyno Film	08.03.2019	17	39	31.593	383.532
“Ve Sonra Dans Ettik”	Bir Film	15.11.2019	7	21	17.186	284.327
“Kız”	Bir Film	04.01.2019	14	20	15.224	175.581
“Şüpheli”	Bir Film	11.01.2019	14	24	14.677	170.088

“Asla Gözlerini Kaçırma”	Fabula Films	08.02.2019	13	25	13.410	190.242
“Sınır”	Bir Film	24.05.2019	10	26	12.358	160.309
“Görölmüştür”	+90 Film Yapım	20.09.2019	13	34	11.632	153.436
“Arctic”	Fabula Films	19.04.2019	14	28	11.162	141.828
“High Life”	Bir Film	03.05.2019	12	34	10.411	138.718
“Yüzleşme”	Bir Film	02.08.2019	9	25	9.167	124.610
“Yuli”	Bir Film	26.07.2019	11	27	9.093	124.534
“Colette”	Fabula Films	12.07.2019	9	23	8.339	108.505
“Hangi Kadın”	Mars Production	06.09.2019	11	20	8.230	120.067
“Küçük Joe”	Bir Film	27.12.2019	3	25	7.242	121.917
“Monos”	Bir Film	23.11.2019	6	19	6.486	99.172
“İmgeler ve Sözcükler”	Fabula Films	18.01.2019	6	19	6.145	76.676
“Eş Anlamlılar”	Bir Film	13.09.2019	10	22	5.773	70.423
“Stalker”	Bir Film	14.06.2019	10	23	5.710	79.855
“Ema”	Fabula Films	20.12.2019	4	24	5.695	94.521
“Solaris”	Bir Film	14.06.2019	8	23	5.558	69.979
“Sadık Bir Adam”	Bir Film	09.08.2019	7	11	5.340	76.676
“Seninle Başım Dertte”	Bir Film	26.05.2019	11	15	5.032	61.767
“Ayna”	Bir Film	14.06.2019	11	23	5.012	63.109
“Gün Batımı”	Fabula Films	17.05.2019	8	11	4.702	51.604
“Mirai”	Filma	22.03.2019	8	23	4.615	44.472
“Küçük Beyaz Yalanlar Devam Ediyor”	Mars Production	16.08.2019	9	22	4.486	57.608
“Ateşle Oynayanlar”	Mars Production	28.06.2019	6	24	4.094	55.984
“Loro”	Bir Film	29.03.2019	6	14	3.864	55.075
“Vox Lux”	Fabula Films	27.09.2019	4	24	3.813	52.545
“Elveda Oğlum”	Bir Film	30.08.2019	11	20	3.734	45.094

“Deri Ceket”	Bir Film	25.10.2019	7	24	3.425	46.329
“Yuva”	İstos Film	10.05.2019	5	16	3.156	33.577
“Kül En Saf Beyazdır”	Fabula Films	05.07.2019	4	22	2.782	39.553
“Güvercin Hırsızları”	Fanus-u Hayal Film	31.05.2019	7	21	2.680	31.551
“En Sevdiğim Kumaş”	Bir Film	07.06.2019	6	13	2.445	31.473
“Onun Adı Petrunya”	Bir Film	08.11.2019	5	17	2.379	32.925
“Zavallı”	Bir Film	19.07.2019	6	11	2.340	35.955
“Piranalar”	Mars Production	04.10.2019	10	15	2.001	26.493
“Oray”	Mars Production	18.10.2019	4	22	1.141	15.265
“Çarpıcı Kız”	Bir Film	25.10.2019	4	4	753	8.363
“Anadolu Turnesi”	Beatrice Film	22.03.2019	6	2	541	6.189
“Bağcık”	Yeditepe Film	07.06.2019	3	6	379	4.959
46 Film İçin Özet						
Toplam Seyirci Sayısı	Toplam Hasılat		Ortalama Seyirci	Ortalama Hasılat		
455.782	6.120.053TL		9.908	133.045TL		

Kaynak: (Box Office, 2020)

Başka sinema dağıtımında toplam 46 filmin gösterime girdiği 2019 yılında, 26 haftayla en çok vizyonda kalan film *Kefernahum (Nadine Labaki, 2018)* olurken, Almanya, Fransa, Lüksemburg ve Türk ortak yapımı olan *Sibel, (Çağla Zencirci ve Guillaume Giovanetti, 2018)* kopyayla en çok kopya sayısına sahip film olmuştur. 60.454 seyirciyle en çok izlenen film *Van Gogh: Sonsuzluğun Kapısında (Julian Schnabel, 2019)* olarak görülmektedir. Türk yapımı olan *Bağcık (Görkem Yeltan, 2018)* adlı dram filmi ise 379 izlenme sayısı ile son sırada yer almaktadır. 2019 yılında Başka Sinema dağıtımında gösterime giren filmlerin verileri incelendiğinde ve 2018 yılı ile göre karşılaştırıldığında izleyici sayısının yaklaşık 110.000 arttığı gözlemlenmekte ve buna bağlı olarak da toplam hasılatın yaklaşık 2.500.000 TL artış sağladığı görülmektedir.

Veriler incelendiğinde, 2017 yılında Başka Sinema dağıtımında toplam 39 filmin vizyona girdiği saptanmıştır. Bu 39 film için toplamda 324.119 seyirci sinemaya gitmiş olup toplamda 3.715.414 TL hasılat elde edilmiştir. 2018 yılına bakıldığında ise, film sayısı neredeyse iki katı artarak 75'e çıkmış ve seyirci sayısında yaklaşık 5 bin artış olmasına rağmen gişe hasılatı 3.489.379 TL'ye düşmüştür. 2019 yılı incelendiğinde, film sayısının 80'e, toplam seyircinin 503.888'e ve gişe hasılatının da yaklaşık 3 milyon TL

artarak 6.350.451 TL'ye ulaştığı görülmektedir. İzleyici sayısı ve film sayısının her geçen yıl artması, bağımsız filmlere olan ilginin de arttığının bir göstergesi olmuştur.

Sonuç ve değerlendirme

Dijitalleşmeyle birlikte sinema endüstrisinde de postmodernizm etkileri görülerek çeşitli değişimler yaşanmış, film yapım süreçlerindeki maliyetler geçmişe kıyasla düşmüştür. Ayrıca sinema salonlarının yanı sıra dijital televizyon platformları, bağımsız film festivalleri, internet tabanlı video siteleri gibi alternatif gösterim mecralarının artışı, bağımsız filmlerin daha fazla gösterim imkânı bulmasını sağlamıştır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de majör dağıtımıcılara alternatif olarak bağımsız dağıtımıcılar ortaya çıkmış ve bağımsız filmler izleyiciyle daha fazla buluşmaya başlamıştır. Türk sinema sektöründeki majör dağıtım şirketlerine bir alternatif olarak ortaya çıkan Başka Sinema'nın dağıtım ve gösterimini üstlendiği filmler incelendiğinde, ulusal ve uluslararası film festivalleriyle birlikte bu festivallerden ödül kazanan ve bağımsız filmler olduğu görülmektedir. Bu filmlerin neredeyse tamamının, büyük bütçeli yatırımlar yerine fonlar ve iş birlikleri ile desteklenen yapımlar sonucunda ortaya çıktığı, çoğunlukla bağımsız yönetmenlerin kendi olanaklarıyla çektiği, gişe hasılatı yerine festivalden kazanılan ödüllerle gelir sağladığı ortaya çıkmaktadır. 2018 yılında Başka Sinema-Ayvalık Film Festivali'ni düzenleyerek "en iyi yönetmen ödülü" gibi sinemacıları teşvik eden Başka Sinema platformu, popüler filmlere karşı Avrupa ve Dünya Sineması'ndan bağımsız filmleri Türk izleyicisiyle buluşturmaktadır. Ayrıca platform, sosyal medya hesaplarından film tanıtımlarını içeren aylık programlar, film, şehir ve salon bilgileri ve canlı yayınla yapılan sohbetler gibi paylaşımlar yaparak takipçileriyle etkileşim halindedir.

Başka sinema, İstanbul Avrupa Yakası'nda 13, İzmir'de 4, İstanbul Anadolu Yakası'nda 3, Ankara, Eskişehir, Muğla, Bursa ve Kocaeli'nde 2, Manisa, Kırklareli, Mersin, Konya, Uşak, Trabzon, Antalya, Kars, Adana, Antakya, Düzce, Edirne, Balıkesir, Diyarbakır'da 1'er adet olmak üzere toplamda 44 sinema salonunda hizmet vermektedir (Başka Sinema, 2020). Araştırmanın bulgularında, izleyici sayısının, gişe hasılatının, dağıtım ve gösterimi sağlanan film sayısının her yıl giderek arttığı gözlenmiştir. Bu noktada, bağımsız filmlerin gösterim alanı olarak film festivallerinin dışında alternatif bir konumda olan ve bağımsız filmlerin dağıtımıcısı olarak 2013 yılında ülkemizde kurulan 'Başka Sinema' platformu, izleyiciye ve Türk sinema sektörüne alternatif bir yaklaşım ve deneyim sunmaktadır. Bu sayede yerli ve yabancı bağımsız filmler, festivaller dışında beyazperdede de yer almaya başlamıştır. Ayrıca sinemanın dışında, son yıllarda Vodafone TV, Blu Tv gibi kullanımı gittikçe artan dijital televizyon platformlarıyla da iş birliğine giden Başka Sinema, seçkilerini bu platformlar üzerinden daha çok izleyiciye 'izle ve öde' sistemiyle sunmaktadır. Bu da Türk izleyicisini, alternatif dağıtım kanalları sayesinde önümüzdeki dönemde daha fazla bağımsız film ile buluşturacağına işaret etmektedir.

Platformun dağıtım hizmeti vermeye başladığı 2017 yılı baz alınarak 2017-2019 yılları yalnızca değerlendirmeye alınmıştır. Bu veriler ışığında, platformun Türk sinemasında yapımcılık görevini üstlenmeden sadece dağıtım ve gösterimci olarak tek alternatif olması ve hakkında literatürde çok az bilgi olması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmuştur. Bundan sonraki çalışmalarda Başka Sinema veya benzeri platformların, dijital platformlarla olan ilişkisi incelenebilir, sinemadaki dağıtım ve gösterim sorunları

üzerinde durulabilir veya sinemada dağıtım ve gösterim olanağı sağlayan alternatif oluşumların, sosyal medya hesapları ve takipçileriyle olan etkileşimleri araştırılarak literatüre katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Başka Sinema. (2020). *Başka Sinema Salonda*. 9 Nisan 2020 tarihinde Başka Sinema: <http://www.baskasinema.com/> adresinden alındı
- Bağımsız Sinema. (2014). *Bağımsız Sinema Nedir*. 2020 10 Nisan tarihinde Bağımsız Sinema: <https://www.bagimsizsinema.com/bagimsiz-sinema-nedir.html> adresinden alındı
- Berg, Bruce L., & Lune, Howard. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (H. Aydın, Dü.) Konya: Eğitim Yayınevi.
- Box Office. (2020). *Box Office Türkiye*. 04 Mart 2020 tarihinde Box Office Türkiye: <https://boxofficeturkiye.com/> adresinden alındı
- Creswell, John W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Dü) Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Erus, Zeynep Çetin (2007). Film endüstrisi ve dağıtım: 1990 sonrası Türk sinemasında dağıtım sektörü. *Selçuk İletişim*, 4(4), 5-16.
- Gürbüz, Özge Erbalaban (2015). Yeni Bağımsız Türk Sinemasında Kitle İletişim Aracı Olarak Televizyonun Temsili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 266-280.
- Gürbüz, Sait & Şahin, Faruk (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hayward, Susan (2012). *Sinemanın Temel Kavramları*. İstanbul: Es Yayınları.
- İşığan, Altuğ (1997). Dağıtım Alanındaki Değişim ve Türk Sinemasının Yeniden Yapılanması: 1987-96. *Mürekkap*, 100-106.
- İpek, Bilge (2019). *Başka bir sinema deneyimi: "başka sinema"*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Kanzler, Martin (2014). *The Turkish Film Industry: Key Developments 2004 to 2013*. Strasbourg: European Audiovisual Observatory (Council of Europe).
- Katz, Michael S., Frelinghuysen, John B. & Bhatia, Krishan G. (2002, June 4). *Digital Cinema: Promising Future, Dicey Debut*. Strategy+Business: <https://www.strategy-business.com/article/22337> adresinden alındı
- Levy, Emanuel (1999). *Cinema of outsiders: The rise of American independent film*. New York : New York Üniversitesi.
- Make Independent Films. (2020). 12 Mart 2020 tarihinde Make Independent Films: <http://www.makeindependentfilms.com/financing.htm> adresinden alındı
- Merriam, Sharan. B. (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Dü.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Newman, Michael Z. (2009). Indie Culture: In Pursuit of the Authentic Autonomous Alternative. *Cinema Journal*, 16-34.
- Özön, Nijat (1981). *Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Park, Nohchool (2009). *A Cultural Interpretation of the South Korean Independent Cinema Movement, 1975-2004*. Kansas: Kansas Üniversitesi.
- Singleton, Ralph S. (2004). *Amerikan Film Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Es Yayınları.

- Tomur, Kerem, Kol, İmren, & Bilaçlı, Cihan (2016). *Sinema Hizmetleri Sektör Raporu*. Ankara: Rekabet Kurumu.
- Tzioumakis, Yannis (2012). *Hollywood's Indies: Classics Divisions, Specialty Labels and the American Film Market*. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.
- Weber, Robert Philip (1990). *Basic Content Analysis*. Londra: Sage Publications.
- Yüksel, Sinem Evren (2018). Küreselleşmenin Sinema Endüstrisine Etkileri: Türkiye'de Üretim-Dağıtım-Gösterim İlişkileri Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(1), 331-348.
- Yıldırım, Ali & Şimşek, Hasan (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmazok, Levent (2010). Turkish Films Co-Produced with in Europe: The Story After Twenty Years' Experience in Eurimages. *Sinecine*, 87-108.